

باش تورکستان

تورکستان ملی استقلال مەفقورە سینی ناراتوچی آیلق جموعه
باش محرری: چوقای اوغل مصلقی

بیل 2 || دوقابر 1930 || ساره 13

بو ساند:

سیاسی بولم:

- 1 - مختاریت دان استقلالغا
- 2 - تاریخی ایسلهملر
- 3 - مفقورە میدانیله کوروش
- 4 - روسیه نك یو کونکی وضعینی ده تورکستان ایله نك
- 5 - تورکیه وه قوشنیلاری
- 6 - بوردنی چه کیست آغای کوف خامیره لار ندان

خبرلر بولمی:

- 7 - تورکستان خبرلری
- 8 - رسملر

Yach Turkistan

Novembre 1930 (Le Jeune Turkestan) No. 12

Revue mensuelle

Organe de défense nationale du Turkestan

Rédacteur en Chef: Moustapha Tchokai-Oghly

«یه کی تورکستان»

1927 نجی ییله نبری چیقا باشلان. تورکستان
ملی برلیکی نوب ۱۱۱۱ فکرلرینی ناراتوچی آیلق جموعه ور.
لاتین حرفلر ییله چیقاند. آدرسی:

Istanbul: Hükümet konagi karşısında Gümüşhane
Sokakı No. 3 (Turquie)

بولیمزغا توغری کیلگن بوتون یازولار اوچون جموعه مزنگ ییشلری
آچیقدر. باشماغان یازولار قاتنا یولماس.

آیونه شرطلری:

ییللیغی - 2 دولار
اوج آیللیغی - 60 سنت
آلتی آیللیغی - 1,2 دولار
آبریم لخمسی - 20 سنت

جموعه مزگ تیوش هدر نوللی بوللاغالار اوچون آدرسی:

Moustapha Tchokai-Oghly

48me rue Parmentier

Nogent s. Marne (Seine)

France

باش تورستان

تورکستان ملی استقلال مفکوره سینتی ناراتوجی آیلق جموعه
باش محرری: چوقای اوغلی مسطقی

ییل 2 | ده فابر 1930 | سار 13

مختاریت دان استقلالغا

(1917 - ده فابر - 1930)

بۇنك باش كنه ملی حر كتمز تارىخنده، وطنی كېلىگەن ساين
اينلەپ كېتىشك كېرەك بولغان، بر قاچا مهم كۈنلەر باردۇر، مەن
بۇندەى تارىخى كۈنلەرنك بىرىسى 1917 نىچى يىل 10 نىچى دەق
بردۇر، بۇ كۈنى خوقد شەرىدە تويلانغان IV نىچى توركستان فوق
الغادە اولكە قوردولاننى، توركستان مختارىتىنى اعلان ايتكەن ايدى،
بر بو حر كتنكە بۇ كۈنكى ملی قوردولوش حر كتمز نك بر نىچى
پايسى وە بو بولده جىارتىز آيىلغان بر آدم دىب قارايمىز.
آغىر نىجىلەر بلەن توله اون اوچ يىللق دەشتلى حبات دورە
سىنى كىچىرگەندەن سوڭ ايدى، او زمانك ياڭىشلقلارنى كۈر
روش وە سۈپلەش آساندۇر، اون اوچ يىل بۇدون بر ملی حر كتمز
نك پروغراممىنى بەجەبر كەن مختارىت بلەنگە كىتابلەنك توغرى
بولۇر دىب اويىلەگەن ايدى.

تورك بوردى * تورك اوچاقلاويشك فكرلەرىنى ناراتوجى آيلق
جموعەدەر. لائىن حرفلەرىلە چىقارد.

„Türk Yurdu“ Mecmuası Ankara-Türkiye

اودلور بوردى * وە * يىلەرىرىشى * استقلالچى آدرى محررلەرى نامد
بدان استابولده، لائىن حرفلەرىلە، چىقاريلماقتا بولغان
بو قىمتلى جموعە وە غازىيانى بونون او فوجىياتىمىزغا نوبە
ايتىمىز.

Istanbul: Pangaltı, Şalâk sok. No. 60

پرومىز * فرانسوزچە آيلق جموعەدەر. توركستان، قافقاسيا هم
اوقرايىلى آناقلى محررلەرنك اشتراكى بلەن بارىندا
چىقاريلادۇر. آدرەسى:

3, Rue du Sabot, Paris (6e)

ملى يول * ايدىل اورال استقلال فكرىكە خدمت ايتوجى آيلق
جموعەدەر. عرب حرفلەرىلە چىقارد.

Redaction „Milli Yol“

Berlin-Charlottenburg
Goethestrasse 5

أمل جموعەسى * قىرىم توركلىرىنك استقلال فكرىنى ناراتودىغان
اوبشى كۈنلك جموعەدەر. عرب حرفلەرىلە چىقارد. آدرەسى:

„Emel Mecmuası“ str. Ardealului N. 3

Bazargic-Romania

* روس انقلابى * قىرىم توركلىرىنك ملی حر كى باشلوشى چىغر
سید احمد بيكك بو قىمتلى اثرى، تورك ئىلده روس انقلابى
حقندە يازىلغان بىر كە كتابدۇر، روس انقلابى تارىخى بلەن
نايشماقچى بولغان ھەر تورك اوچون قائدەلى بر ائردۇر.
ھامى بر تورك اراسى، بونون استابول كىتبخانەلەرىدە ساتىلادۇر

او زمان روسیه سازنده بولغان له (Leh) و، قیلمه زدهن باشقا
 بونون ملتله روسیه اقلایی و روس دموقراتیستیک اصاف و
 حقانیته توغریدان دا اینانار ایدیله. له و قیلمه زدهن باشقا هیچ بر
 خلق ملی فورلولوشینی درخا یوزماکه چقاریشی اولی آلمانان
 ایدی (۹). حتی آچاغه زمان اونکه تمدن سوک، 1918 یلی ماورای
 قافزاسیا سیهیمی آذربایجان، نهرهستان و گورجستان استقلالینی
 اعلان ایندرکن او استقلالغا باشدا موقتی بر حادته گهی فارغان
 ایدی. اولله روسیه دموقراتیق فهدرانیف جمهوریت آدارهسی
 فورولسا ماورای قافزاسیا بکده بو فهدراسیون عالمه بیک بر اعصافی
 بولوشینی اوله گه تله ایدی.

شو روس اقلایی و روس دموقراتیستیکه اینیشلیق وقیله
 بر تورکستان ایلمه زدهن بار ایدی. شو نایر آستاندا بر ملی طلبیزنی
 ایشکه آشریشی مختاریت بله نکه نحدید اینکن ایدک.
 ایسکی رومالیلار زمان اوزگه زدهن. اویسگه بیک بر هم
 اوزگه زدهن (۱۰) دیرله ایدی.
 زمان اوزگه زدهن، بیک روس اقلایی بولغان اینانچ و
 ایدیز توغری چیقادی.

روس اقلایی دموقراتیسی بالغوز بو اقلایی بوقایش
 بهنگه قالمادی. او برکه اوز ملی حقیز مسئلهسینی اونکله دوستلیق
 و اصاف بره سیبلدی اطرافدا ماقده ایندرک حل ایته آلیش
 حقد کی قانتیمزیک یا کلیش ایکنه لگینی آچق کورسه تدی.
 بوکا روس اقلایی دموقراتیستیک ائک آلدانی شخصیلله.
 نیدن بری، قیرال اقلایی عاشقی و روسیه وقتلی حکومتی بیک
 باشلوعی بولغان گهره نسکی جانی بر مثالدر. کورده عصیانیک مدال
 فهدی اوچون بونون ذیانی یاردهمکه چاقیریب یاقیرماقدان آتری
 (۱۱) ایسان مسئلهسینی، جهان سولوشی باشلانغان سوکا روسیه ایستاده
 ایستاده یشیدی، دپ حایلش کیره ایدی.

(۱۱) [Tempora mutantur et nos mutamus in illis].

کوبوروب چارچامانان گهره نسکی، خلقمزیک روس بونک و بیکله
 زدهن کورمه گده بولغان ظلمینی تیرناق علامتی (۱۲) ایچیکه
 آلی بیک اینانماقچی بولادر. (مدنی نیک 104 یلی سانیغا باقیلسین).
 زمان باشقا بر مفهومده اوزگه زدهن، بیک خلق سیاسی
 ناماندان اوسدی. او اوزینی سیاسی بلاغیکه ایریشکن دپ حس
 ایندر. او ایندی ملی منفعتیک بالغوز اوز مقدراتیک اوز قولغا
 بولوشی آرقاسیدا گه نیگیزدهن ییشیلیب نامین اینله جه کینی جوده
 باخش ییله در. ملی استقلال بزنی بونون ذیاندن آیریپ اوز
 آلدانغان بر چین سدی بولماقانی گهی او هیچ کیمسنگ حقیکه
 فارشو سو. قصد هم ایمس، ملی استقلال، بالعمس، ظالملا بیک
 ظلمندن، استنارچیلر بیک تالاشندان بورت و خلقمیزی ساقلاش
 حرکتی دیمه کدر.

اقلایی روس دموقراتیسی نمایندهسی گهره نسکی بیک اینان
 ساق ایستهمسندن تیرناق علامتی ایچنده یازدیرغان و ناریخده ملی
 کورولمه گهن روس بروله ناریتیک ایریشینی، تورکستان خلقی
 بیکه کیچیریلکن و فوربان اینلکن میلولا رجا تورکستان ایلمه
 بیک قانی بله سوغاریلغان نیمیز جهنر دپ ییله در. ملی استقلال
 حرکتی شو بوغوجی نیمیز جهنرینی اوزوب ناشلاش کورده شندن
 چارتردر.

مختاریت بیک کیچینیمز که عائد تاریخی بر حادته در. بر
 اولی ایسله ییز، فقط ایندی اوزینی ایستهمیمیز، اوکا قایش بوقدر
 هم بویوش آدم اوز کیچینیمیزی، بالالاق دورینی ایسله
 هم او بالاق قایتیشی ایستهمیدر. شوکه اوخاش بر هم ملی
 سیاسی حیانتیک بالاق دوری بولغان تورکستان مختاریتینی بالغوز
 تاریخی بر حادته دپ که ایسله ییز.

ایسکهر، تورکستان مختاریت حکومتی اصلا اولان بارچاسیک رساله یی گده
 ایش ممکن بولمیدان، سانیلی اوفوجلار بیزغا اولاردن ایسک ایشک
 که روسیه تاریم ایسک گهر.

تورکستانى بارو غلىققا جىقارماقچى بولغانلاردان:

تورکستانى مختار اولکە اعلان ايتکەن مى قورولتايىنىڭ رئيسى وه
برىچى تورکستان مى حكومتىنىڭ باشلوقى

جوفاي اوغلى مصطفى بىگ

«باش تورکستان» 2-چى يىل سان 13

تورکستانى بارو غلىققا جىقارماقچى بولغانلاردان:

تورکستانلى مختار اولکە اعلان ايتکەن مى قورولتايىنىڭ رئيسى
اورو نياسارى وه برىچى تورکستان مى حكومتى اغضاسى

سايغىلى عىبدالرحمان

«باش تورکستان» 2-چى يىل سان 13

تورکستانى مختار اولگە اعلان ايئگەن IV جى تورکستان فوق العاده قورولتايىنىڭ مۇستەقىلىقى، تارىخى بىر ۋىتقە اولماق اوزۇر، توبەدە شىر ايئەگەمەز، قولىمۇزدا مۇستەملىك تورکچە مۇتى بوقلىغىدان روسچاسىدىن ترجمە ايئەك مەجبور ئىتەمەز.

(1) IV جى تورکستان فوق العاده اولگە قورولتاي بويۇك روسىيە انقلابى اسامىلىرىگە سويكەنوب، تورکستان خەلقلىرىنىڭ رايى ۋە آزادىيىتى افادە ايئەدەك، تورکستانى دەموقراتىق، قەدىرلىق روسىيە جەمهورىيىتىنىڭ مەخلى مختارىنىگە ايئگە بىر بولەگى دىب اعلان ايئەدە. مختارىت شەكلىنى بىلگەلىش ايئى باقىندا تولىمىلارداغىان تورکستان مجلس مۇسالى اخيارىنىگە قوبۇلادە. قورولتاي توبەگىنى كىتائىدەگى آزيقدا بولغان خەلقلەر حقوقىنىڭ ھەر نامىدان مۇخافىزە ايئىلىنىشى مۇستەقىلى سورىمە اعلان ايئەدە.

(2) تورکستان مختارىيىتى اعلان ايئگەن بىو IV جى فوق العاده اولگە قورولتايى عىنى زامانە 54 كىنىلىك بىر خەلق شوراسى سايلابىز (بىو خەلق شوراسى اعضاسىنىڭ 36 سى تورکستانلى، 18 سى روس ايئى).

(3) وختى مختارىت حكومتى شو كىشەلەردەن عبارت ايئى: محمد يىنجىاي (مەھس، بورۇقنى روسىيە دولت دوماسى اعضاسىدىن)، ھىدايت بىك بورغولو آغا (مەھس، آقرومۇم)، عىبدالله خواجه (دەوا ۋەكىلى)، عبدالرحمان بىك اوراداي (حقوقچى)، عابدىخان محمود (خوفە شىر ايئى اورۇنئاسارى)، مېر خاتىل (بەگى مەلۇم عىلان شىر ايئى ھەم دەرخانە ولايت مىلى شوراسى رايىسى)، ناسىب خان (ئامانكالى عىلمادەن)، مۇستقى جوقاى اوغلى (حقوقچى)،

تورکستان مىلى شوراسى رايىسى) ۋە سولامون عەرشەفەد (دەوا ۋەكىلى، يھودى).

محمد يىنجىاي، حكومتك بەنى خرىكىلەرى ئاشكىدەگى روس بولشەۋىكىلەرى ايئە آرلىك بوزۇلۇشىغا سىب بولۇر، دىئىگەن بىر فەكرە اسرار ايئىتوب 1918 جى يىلى يانۋار اورۇنلاردا حكومت ھىتەدەن چىكىلەدى. محمد يىنجىايىك اسفاسىدەن سوگىرا مۇستقى جوقاى اوغلى حكومت رايىسى ئىسىن ايئەلدى.

(4) 1918 جى يىلى يانۋار باشلاندىدا خوقۇدەگى تورکستان دەقان ۋە ايئىچىلەرى قورولتايى خوقۇدە حكومتىنى قايتىدان تاپىب، قازارىنى ساۋىت حكومتى مەركىزىگە تەلغرام آرقالى يىلدىردى. قورولتاي قازارىندا، يانۋىچى عىكرلەر سونكوسىنىڭ كوجى بەن تورکستانگە اوزۇنى حكومت ھىتەدە تايئىقان ئاشكىدە روس بولشەۋىكىلەر بىك ساۋىت خەلق قومىسارلارىنىڭ تارقايتىشى تەكلىف ايئىگەن ايئى. او زمان مەلئەلر ايئى قومىسارى «بولوب تورگەن شائىلىك قايتارغان جولى بولشەۋىكىلەرىك مىلى سىياسىتىگە اورىك بولار. لىق بىر ۋىتقەدە. شائىن جوايندە: مېرلى ساۋىتلەر اوز ايئىچكى ايئىلەردە مختارىلەر، تورکستان دەقان ۋە ايئىچىلەرى قوراللى كوجىگە ايئىك بولسالار، مەلكىتىگە ياباجى دىب تايئىقان ئاشكىدە ساۋىت خەلق قومىسارلارى (ساۋبارۇم) بى اوز كوجىلەرى بەن تارقانئولار، دىئىگەن. دىبەك، شائىن قورالسىز تورکستانلىلەرى روس عىسكرلەرىگە قارشو سوغوشماققا جاقىرغان. شائىن بىك بىر ۋاقىتتا قوراللىق جواى 1922 جى يىلى، تېشىق ايئىلەر قومىسارلى قازاماغىدا، موسقوۋادا شىر ايئىگەن ۋادىم جاينىكى بىك روسىيە انقلابى تارىخىگە قازاشلى، كىتائىدە بايىلغان.

(5) تورکستان مجلس مۇسالىنىڭ تولىمىنى كۆنى 1918 جى يىلى مارت آينىا بىلگەلىنكەن ايئى. بولشەۋىكىلەر بىو كۆنىگە كىلىشەن قورقۇنلار. موسقوۋانىڭ بويۇرۇغى بەن تورکستان مىلى

حر كئىنى بىر آن اول قان درياسىدە بوغوشقا تىرىشىدىلەر. 1918 نىڭ 12 فېرالىدە تاشكەندە كى روس بولشەۋىكلەرى ، اوزلەرىنى تور كىستانك قانۇنىي حكومتى دىپ تاپش ، تور كىستانلىقلەر قولداغى قوراللارنى يىغىش بىرىش ۋە حكومت باشلوغى مصطفى جوفانى اوغلىنىڭ تىنچلىق سۆزىدە قىلىپ حكومتكە اولتۇماتوم بىردىلەر . مختارىت حكومتى ، بىر تەر بولسادا عىسكەرگە ايگە بولماغالى حالدا ، بو بولشەۋىك روس اولتۇماتومىنى قايتاردى . خوقىدە حكومتى تاشكەندە نوبىلانغان روس بولشەۋىكلەرىنىڭ دو قانلارنى استىدا اوللەرىك تور كىستانلىقلەر اوستىدە حاكىمىيىتى تاپشنى اوزى اوچون مىلى بىر خىيات دىپ بىلدى . اولنگىچون دە كوچىز لىككە قاراماسدان رد ايتتى .

مختارىت حكومتى يىقىلدى . اولنگە بىر اير مختارىت فكىرىدە يىقىلدى ، بو قالدى . بوگون يالغوز استقلال ، مستقل تور كىستان فكىرى حاكىمدى .

باشلىق مستقل تور كىستان!

مفكوره ميدانئىدە كورەش

بوگون تور كىستاندە اۆز مەم اورون تونكەن . تور كىستان غازىتدا لارىغا كوز بو كور نوردوب چىقارغۇ ، تور كىستاندە كوندەن كونگە بارلاما قىدا بولغان مىلى مفكوره دەن بولشەۋىكلەرنىڭ سۆز دىجە قور قىماقدا بولغانلارنى كورسەتەر گەن مقاله لىرى اوجرە تەسىر . بولشەۋىكلەرنىڭ تور كىستان مىلى مفكوره سىگە قارشو مفكوره مىلى كورەش بور . كىزە بىلەمەن . « اورىقت » ، قاماش ، سوز كوز ، آيت اولدۇر . بىش گەمى « قازا كوچ » بىلەن ميدانكە چىققا لارىنى « تور كىستان » ، « آزاك بوخارا » ، « قىزىل اوزبىكىستان » ، « دىگەن كى قورغان » ، « شىرق

حقيقىتى ، « ايگە كىچى قازاق » ، « بىراودا بوستوكا » ، « ساۋىتسكە » ، « سىب » ، ۋە باشقا غازىتالار آب آچىق كورسەتەدىلەر . اوزبىكىستان فرقه باش كاتىلەرى ، شىمان يوسف اوغلى خوقى قىد فرقه آكتىپلارنى آلدىدا ، اكنىل اكىرام اوغلى سرفىد فرقه فعاللارنى مجلسىدە « مفكوره ميدانئىدە كورەش » حقتىدە اوزون اوزون نىقلەر سۆيەلەدىلەر . بىر بولەردەن ھەلەك يالغوز اكىرام اوغلىنىڭ نىقلى اوستىدە توختايمىز . اكنىل اقبىلىنىڭ بو نىقلى تور كىستانلىقلارنىڭ اوقۇبىر اقبلىنىڭ 13 نىچى بىل دونومى بارامىغا قانداق حاسىر لاندىقارلىقنى باخشى گە كورسەتەپ بىردى . (9)

سوز نوبىتىنى اكنىل اكىرام اوغلىغا اوتكوزمىز : (10)

« اور تاقالار مەروضەنىڭ موضوعى قاسىمچىلار مىحاكمەسىنىڭ يىكونى ، توغرىسىدا . مەنچە بو بىزدە مىحاكمەنىڭ بارىشىغا اوزاق نوقالىب اولتىرىشك حاجىنى بوغ . بو توغرىدە اور . تاقالار غازىتالاردا اوقوب كورگەلەر . شونك اوچون مىحاكمە دەن ايگەرى ۋە كىيىن آچىلغان عكس الاغلايى تىشكىلات توغرىسىدە كورەك نوقايمان .

قاسىمچىلار مىحاكمەسىدا بىلەر آچىلدى :

بىزنىڭ مىحاكمە آپاراتىمىزدا ، اولك باشدا بىسى عالى مىحاكمەدە بوغوشقانلار بارلىقى آڭلاشقىلدى . او بىزدە باراخۇدراق ، مەستىللىق ۋە باشقالار بار ايدى . شونك بىلەن بىر گە بو مىحاكمە آپاراللارمىزدا اوزاق نىقلەر مىلى عكس الاغلايى تىشكىلاتك ۋە مىلى بوغجور . زىيات توغرىدەن توغرى آگەتلەرى اولتورگەنىنى كورسەلدى . مىلى عكس الاغلايى تىشكىلات او بىر گە اوز و كىلەلەرىنى بو بارىش ، تىلىم

(9) اول اكىرام نىقلى « بىراودا بوستوكا » نىڭ 19-18 سەنابىر ۋە « يەكلى قىر

غاب » نىڭ 21 نىچى سەنابىر نومۇرلەردىن ايتتى .

(10) بىر اچىن اكىرام اوغلىنىڭ نىقلەگە نىچە اھمىت بىرىد ، ئوخشاشك كوز مىخىدە لارىنى توپا دەۋاۋا گەمەردەك . سىغىلى اوتۇچىلار سىزقا بولغىشك سىياسى اھمىيىتى آڭلاپ بىش ئىيگە نومۇرلەر دىپ ائىد ايتىمىز . باشقارما .

همه بشقالار آرقالی محکمه لایحه لری بوزولغان عصر لری سایی آیش یوللاری بلن محکمه آباراتی محکمه لریگه قارشو بوجوا منفی اوجون قانده لیدی.

فاسم محاکمه سی برکه بونی آجیب قویا قانداق محاکمه بلک دو ایندا ملی عکس انقلابی تشکیلاتک بارلیمی همه آچیلدی. بو تشکیلاتی کوب گواهلار، آیوقنا عابد سید (سید) لار قاش قیلدیلار. اوللار، شو کونگه به بزرگ معلوم بولای کیکه بلن کوب نازده لری آچدیلار. بو قاش قیلتعا قارشو عکس انقلابی تشکیلات اور یقیت (له زور) بلن یلی باش گوا عابد سید (سید) ی اولدی ریش بلن جاواب قایتاردی. عابد سید (سید) ی زهر لیدی... باش گوا هک اولدی ریشی بزرگ به به چکی، شو کونگه چه آچیلماغان عکس انقلابی تشکیلاتی آجیب بردی... بربک فرمان تشکیلات بزرگ کنگی، پرو لمان قورالی دولت سیاسی ادارسی (که به شو) بلک اونکور لگی آرقاسیدا برچی عکس انقلابی تشکیلات محاکمه باشلا یتمدان ایلگه ری آچیلغان ایدی. او بربک ملی عکس انقلابی تشکیلات، مذکورده پرو لمان دیکتاتورسی حکم سور گنده برلی دوله ایتب کیلدی، بو تشکیلات اوقبور اقلانی کونیدن باشلاب پرو لمان دیکتاتورسیگه قارشو کورده لیدی، پرو لمان اقلانی کونلر یقه قوقان بوجوا مختاریتی نوزوب، شو آرقالی پرو لمان دیکتاتورسی یقیتتعا حرکت قیلدی. بو عکس انقلابی تشکیلاتک بر قشم عصر لری حیت ایله رکه محرت قیلدیلار، بر قشم لری بو بزرده قالیب اوز قانار لاریا به کی کیشیلر نه لله شکه، بر قانار کیشیلر بلک بار داملار ری بلن اوللار بربک عکس انقلابی ملی بربک، جدیدی توشکه باشلا دیلار. بو تشکیلات بو کونگه چه اوز فاهیتی ساقلاب هر خیل ناملار بلن یوروب کیلدی.

قوقان مختاریت حکومتی یشلماغان کیم بو تشکیلات بزرگ

قارشو فعال روتده کوروشی دوله ایتدی. منفی روتگه کوب جوب باساجلیتی وجودگه کینردی. ذاتیق تالاجی باساجی نوله لری بر لمتردی هم اولارعا سیاسی شعار لار سرب لوردی. سیز لره، احتمال عابد سید (سید) بلک شو تشکیلات قانار پدا بزرگه ن وقتیده، اوز بیکساله مشهور فاضول وه نظام قورباش رحمان قول آلدیغا بارغالی توغری سیداشی نوله لری اوقوغا در سز لار. عینداز شریف اوز کورسه یشلر یقه باساجلیتی قانداق تشکیل ایتک بلکلیدی وه ره بربک قیلما لاری توغری سیده که بربک کیلیب دیندی، که:

بزرگه باساجلیتی تشکیل ایتیش توغری سیده نکلیت بو لغاها، بزرگ «اتحاد» (برلیک) نك ولایت قومیتلر بلن بونی قانداق تشکیل قیلیشی سورده لک. شوبه اوللر، بزرده معیده باساجی نوله لری بار، شولر می اوز ناما سزغا آعداریشیز وه اوز کیشیلر یقه آرقالی تایار لایمیز لازم. اگرده قورباشلار آراسدان باقادیغنا بلاری جعیب قانسا، اوللر می قومیتگه قانول قیلش ممکن، دیدیلر. شولر ای قلیب جا، بولس اجرا قومیتلر بربک سوبون جاقول آرقالی قارا قول بیک (که ته قورغان باساجیلر بیک باشلو. غی) قومیته اعضا لغا قانول قیلدی. قارا قول بیک قومیتگه قانول قیلنلر دان کیم اوزا نوله سینی کوب بربک توغری سیده نلیسات بریلدی. ساز قورباشی (که ته قورغان باساجیلر بیک اینکچی باشلو غی) می یولغا سالیب ایشی من اوز اوستیمکه آلم همه اونی که ته قورغان قومیتسی آرقالی قانول قیلدی. قارا قول بیک وه ساز قورباشلارغا، بز یازم بر رمز، شونک اوجون بزرگ بلن بزرگه ایشلر یقه وه بربک طبللر یقه اطاعت قیلش بزرگ لازم دینیک.

عابد اوللارغا، ملی اتحاد (ملی بربک) قومیتسی باسد جیلاری قانداق تشکیل ایتدی وه اوگا قانداق ره بربک قیلدی.

شريف اوشه وقتده 1910-1920 جى يىللاردا كەت قورغان اويەز
 (قضا) اجرا قومىتەسىنىڭ رەئىسى بولوب تۇرۇپ ايدى. كوردىنگىزى،
 قضا اجرا قومىتەسى رەئىسىنىڭ اوزى باسماچىلارنى تەشكىل قىلدى.
 شۇ ئەكس الاقلايى تەشكىلاتكە كىشىلەر ئەتەلدى. شۇنگە اوختاغان
 ايشلەرنى بولس اجرا قومىتەسىنىڭ رەئىسى ھەم قىلدى. شۇنداق
 تەشكىلاتلەر باشقا رايونلاردا باشقا ناملاردا بار ايدى. بۇ نامچىلەر
 تەشكىلاتنى، عملەھ مىلى بۇرجۇوا فرقىسى تەشكىل تاپقانداق باشلاش
 اوز آلدېما شورا حكومتىنى تەدارىتىنى قوبىدى. او بونى قوراللانغان
 كوچ آرقالى قېلىشقا اورۇدى. براق قېلا آلماي. باسماچىلىق توكە
 نىلگەندەن كىيىن بۇ وظىفەنى اورۇش ۋە پاخود ساۋىت حكومتىنىڭ
 ايچكى مسئلهلەرگە جىت بىر دولتىك آرا لاشاخاق چاققا قالدېر.
 دىلار. اوللەر بوندى بىر بەيت كېلىگۈچە اوز كوچلەرنى ئويلاشنى
 اېتەلەر.

بۇ ئەكس الاقلايى تەشكىلاتك باشلوقلار پىدان مەنور قارى ئەپتەردى:
 ۱) بىزنىڭ مقصدىمىز شورا لار حاكىمىيىتىنى اوزىكەشكەندە يېقىشنى
 ايدى. بىر مەھە شۇنداقى مەھكەمە قىلدىق: مەيلى، شورا لار حكومتى
 يەنە 0.5 يىل دوام اېتىن، بۇ آدالقدى بىز اوز كوچلەرىمىزنى ئايرى-
 لارمىز، كىيىن اېسە بىر حىرىي توقۇش بۇ لاجاق ۋە بىر ھەم
 حاكىمىيىتىنى اوز قولمىزغا آلاچاقمىز. اولارنىڭ كۆزەتكەن مقصد
 لەرى مەھە شو. اوللەر كۆزەشەندىلەر، مەكتەپلەرنى، اورنا اوقۇ پور
 نلەرنى ھەمدە اوقۇتۇچىلارنى اوز قوللارغا ئالماق اېتەلەر ۋە
 بۇگا قىسماً مۇقق بولدىلار. اوللەر شورا ايارايدان قانداق قانداق اېتەلەشنى
 اوز آلدىلارغا وظىفە قېلىپ قوبىدىلار. اوللەر شورا ايارايدان
 قانداق قانداق اوج بولنى بىلگەندەلەر (1) شورا
 ايارايدان ايشلەپ دولت ايشلەرنى اورگەش، بۇرجۇوا حاكىمىيىتى
 قاپتارغاج اونى اداره اوجون ئايرالانغان ھەمچىلەرگە ايگە بولوش

تەلە كېدە شورا ايارايدان اوز كىشىلەرنى قوبىش، (2) باراخورلىق،
 بۇرۇقچىلىق ۋە باشقا لار بىلەن شورا لار حكومتىنى ايرىشلاش،
 (3) اوزلەرنىڭ مىلى تەشكىلاتلەرنى تەشكىلەش اوجون شورا ايارايدان
 جماعت تەشكىلاتلەرنىڭ قانداق قانداق...

غابد سىد (سەيد)نىڭ اوللەر بولمىشەندەن كىيىن يەنە بەگى تەشكىلات
 آچىلدى. بۇ بەگى تەشكىلات اوزىنىڭ مقصد ھەم وظىفەلەرنى بىلەن
 بىرچى تەشكىلاتلەندەن فرقىدېر. بۇ بەگى تەشكىلات ھەم شورا لار
 حاكىمىيىتى يېقىش اولك اورىگە بۇرجۇوا دولتىنى ۋە ھۆدۈگە كېلىر.
 پىنى اوز آلدىغا وظىفە قېلىپ قوبىدى... اوللەر ھەم قانداق
 مىللەتلەر بىلەن بۇ لاجاق اورۇشنى مۇلاھەزەلەپ، اورۇش وقتىدە بىر-
 گە قارشۇ جىقماقچى بولدىلار... قانداق بىلەن بىرگە ايدى باغلا
 غان بۇ بەگى ئەكس الاقلايى تەشكىلات بىلەن شورا ايارايدانغا،
 مەھارە قومىسارلىقى ادارەلەرگە كىرىپ آلدى ۋە اوزىگە پارايلق
 كوچلەر خاسر لاش اېشىنى اوز قولغا آلتىشقا حىركەت قىلدى.
 بۇنداق ئاشقارى اوللەر بىلەن جماعت تەشكىلاتلەرىمىزىڭ، بۇ قىسماً
 بىلەن قىسسى اديانمۇزدا پرولەتار مەھكۇمەسىنى كوچەشنىڭ وظىفە
 سىنى اوز آلدىغا قوبغان قېرىل قلم، ھەمچىندەن قانداق بىلەشكە
 اورۇندىلەر. اوللەر بونى قىسماً قولغا آلدىلار. بۇ جماعتنىڭ رەئىسى
 اوللەرنىڭ كىشىسى بولدى.

بۇ ئەكس الاقلايى تەشكىلاتكە بولباشچىلىق قېلىچىلارنىڭ كۆيى
 بىلەن شورا ايارايدانغا ايشلەگۈچى مەسۇل خادىملار ۋە يالغاندان
 ھەمچىلىك، بولوب كۆرۈنۈچلەردە، بوللەر شورا ايارايدانغا ئەكس-
 الاقلايى اويە قوروشقا، فرقىنىڭ ايشلەشنى قانداق مەسۇل
 اورۇنلەرنى ايگەلەپ آلتىش ۋە پرولەتارىانكە قارشى قانداق بىلەشكە
 مۇقق بولدىلار.

فرقه وه محتكك شله عامه سيك ايتاچيدان قائده لهنگه ن بو
 كيشلهر، برونه ناز ديكتاتوراييك ايتك فورقونچل دشمنانلا برونه
 ملتجي عكس انقلابچيلار اوزلهريك ايشلهرى بله ن بونك
 باش كوچلهر حاسر لاش ايتيمز كه آجا حلك كيلر ديلر، اكر
 سز اوغو بورنله برونه كي طله لهريك سانسلي اجتماعي ناماندان
 بكتير بگر، ملتچيلريك آچما بوچه موقبله ركه ايتك بولمايلار
 ديس كورده سيز. اوقوجيلار اورناسيدا ايتجي بالالارليك برونه سي
 آرايب، جيت وه باشقا عنصرلر برونه سيك آزيب بارعايتي
 كورده سيز. اوله ر بونكه هم قابلسادان بريك اوغو بورنله برونه
 ملتجي باش كوچلهر بوشد برب جقارادرعان اوجاقلارقا شيلر
 تريب قويديلار. بونكه مكنلهرني شيرگه ن بات عنصرلر فرقه
 وه قومومول تشكيلاهلر بريك سيلي بله ن معارف قوميسارلندا اوز
 لهريك حمايه ناپديلار وه نوبه نده ن بوقاربا جقاريلديلار. مثلا،
 عكس انقلابچي بولغان اوجون بونكه به داعوزي ايتسنتوتي ب
 نده ن جقاريلغان، اسحاق ديگه ن بر طله معارف قوميسارلندا
 مشول ب اوزونكه بوقايب آلدی. ديمه ك بر بيرده ن عهده ن
 بوبارسالار معارف قوميسارلندا اوله ركه ايش برونه رلر وه حمايه
 قیلادر لار.

بورده مهم برونه سي كورده سي اونيش كيرك، كه ب
 باش صابيلار اورناسيدا دايي ايشله مذك عكس انقلابي تشكيلات
 باشلار اورناسيدا ايشلش وه اوله ر ايچيده اوز طرفدار لاريني كور
 بهيتريشكه كه ته اهميت بركه ن برونه ر، باشلار اورناسيدا
 تريه وي ايشلر بله ن بيشريك درجه ده شوقوللا ماق. ملتچيلر اور
 فونوجيلار اورناسيدا مخصوص ايش آلوب باريش، اوله ر ايچيدون
 اوزله ريكه ايتاچلي آداملار نه نلش ايش، اوله رده ن برانسي
 محتاقلقا قالغاندا اوگا بول بله ن ياردم برونه سيكهرى وطنه
 له ري ايتكه ري سورديلر، اوله ر معه شونده ي ايشله ديلر، بريك

صابلارغا برونه قاراشيمز حقا قول مناسبتر اوله ري ملتچيلر
 قوجا عبا ناشلا برونه...

عكس انقلابي تشكيلاتي آخريغا آچيشمه، اولك مفاكو
 ره سيني رحمن سوردله فاش قيبلسر لازم بونكه ايت ايريشو
 ويتر كيرك، هر ب قومويستك وطنه سي عكس انقلابي باشرين
 تشكيلاتي آخريغا آچيش وه فاش قايش اوجون فرقه تشكيلا
 له ريكه ياردم برونه سي عاريلر.

اورناتقلار، معه شو مقصد بله ن بونون روسيه قومويست فرقه
 سي مركز قومويستك اورنات آيا برونه سي نامايدان مخصوص
 مراجعنامه جقاريلدي. اوزيكتان قومويست فرقه سي مركز قو
 ميستك قازاري غازبا لاردا ياسيلدي، ياق خطلر بوباريلدي
 بوي همه گر اوقوعان بولسا گر كيرك براق، اورنات آيا وه اوز
 بيكتان بوقاري فرقه تشكيلاهلر بريك شو مراجعته ريكه قاراماندان
 عكس انقلابي تشكيلاهلر بريك ايشله ري بونكه بر قاچا فرقه اعتد
 لاري قوشول قوميسارلريك بارب بو تشكيلاهلر بريك ايشله ري
 آچيب برونه رلر، بو تشكيلاهلر بريك ايشله ري حقيده اوزله ريكه
 معلوم بولغان برونه سي قوشول قوميسار آلندا آجماعان بونون
 فرقه اعضالاري بونك بله ن ملتجي عكس انقلابچيلارغا ياردم
 قیلدیلار. بونداي فرقه اعضالاربا قارشي آن قاغ چارالار كو
 ريش كيرك.

اورناتقلار، عكس انقلابي تشكيلاهلر بريك آچيشي مناسبيله
 فرقه ناشقاريسيدان عكس انقلابي عنصرلردون قيلي نظر، حتى
 فرقه ايچيده بونداي آداملار مستلكه چيله نامايدان قامايديلار،
 اوزيكتانك فرقه قومويست وه دولت سياسي اداره سيده مستلكه
 چيله اوتورده ر، ديگه ن كه بلر هم برونه كده، بو تورلو كه بلر
 ملتچيلر له سنده ن باشقا برونه ايمه ن.

اكمل افدى نيكلادجىلارنىڭ نظرىي آڭلاقتاندىن بولسا
 كىرەك، كە نورىستان مەنچىلەرنى بىر نامغا قويا تۈرۈپ، بۈيۈك
 روس مەنچىلكىگە ھەم قارىتىپ بىرلىكىنى ئاغىز سوز آتماقچى بولدى؛
 «اولوغ دولت شوۋېتسىيە قىرغىقىنى مەنچىلىككە قوش-
 ۋىتىپما ئېسىقون بولماقتادۇر. مەنچىلىككە بىر نەچچە رەقەلەرنى
 كېلىپتەن: پەلسەپە، كە 1930 نەچى يىلنىڭ سەنئەت ئىجادىياتى
 بىر نەچچە ئۆتمەگەن ئادەملەرنىڭ ئوز آبارا ئىلارنى 100 پروسەت ئوز
 يىككەشتىر، ئوزىنىڭ تېلىدە ئىشلەنلەرنى ئوغرىسىدا مەركىزى قۇمىنە
 ئوزنا ئىپادى بۇروسى ئوزىنىڭ قىرغىقى مەركىزى قۇمىنەنىڭ قازارى ۋە
 ئوزىنىڭ مەركىزى اجرا قۇمىنەسى بىلەن خەلق قۇمىسارلار شۇنداق
 سىنىڭ بۇرۇشى چىققان ئىدى. بۇ قازارىنى چىققان ئىزدان ئىككى
 يىل ئونكەندەن كېيىن مەنچىلىككە ئىشەنچە قىلىپ بولدى: 1928 نەچى
 يىلنىڭ مارت ئاينىدا 23 يازم پروسەت ئوزىنىڭ ئىشەنچىگەن بولسا، 100
 پروسەت ئوزىنىڭ ئىشەنچىسىنى ئازم بولغان بۇرۇقتە 22.6 پروسەت
 ئوزىنىڭ ئىشەنچىگەن، يەنى ئوزىنىڭ ئىشەنچىسى 0.9 قانۇن ئازىغان.

قىرغىقى ۋە ھۆكۈمەتنىڭ قازارىغا مۇناسىۋەتلىك ئادەم ئىشلەرنىڭ ئىككى يىلدا ئىپادى
 بارلىقىنى ئازم. مەنچىلىككە ئىشەنچەن ئونورگەن ساۋدا خەلق قۇمىسارلىرى،
 خەلق خوجالىق خالى شۇنداق ۋە ئوغرىسى (دولت پىلان قۇمىسارلىرى) كەينى
 ئادەملەر ئوغرىسىدا كەينى مەنچىلىككە، غەمە بىلەن ئوغرىدىن ئوغرى قىلغۇچى
 بولغان ئادەملەر ھەقىقەتە كەينى مەنچىلىككە. مەنچىلىككە دائىرە (ئوقۇغۇچى)
 اجرا قۇمىنەسى يازم-چىزۇ ئىشلەرنىڭ 57 پروسەتنىنى قىرغىقى روس
 تېلىدە ئىپادى بارغان بولسا، شەر شۇنداق 90 قانۇنى روسچە ئىپادى
 بارغان. قىرغىقى ئوزىنىڭ كىتابلەر ئۆزىدىن كەينى ئوزىنىڭ دولت ئىشەنچى-
 ياتىدە ئىشەنچى ۋە يازم-چىزۇنىڭ 58 پروسەتنى روسچە ئىپادى بارىلاتتى.
 مەنچىلىككە بىلەن قىرغىقىدار بولغان ئىشلە خەلق قۇمىسارلىرى ئوزىنىڭ
 رىنىڭ 60 قانۇنى روسچە ئىپادى بارىلاتتى. يەنە ھەقىقەتلەر بىلەن
 مەنچىلىككە بولغان بىر ئىشلەرنى خەلق قۇمىسارلىرى كەينى ئىشلەرنىڭ 80

پروسەت روسچە ئىپادى بارىلاتتى (كۆلگۈ)
 سىز بۇ ئادەملەردە قانداق كەلگە ۋە رەنەلەر اولتۇرگەننى
 كۆرۈپ كۆرۈپ، ھەقىقەتە ئىشەنچەن بولۇش غەيت قىرغىقى سىز
 باشىرىلغان.

بۇرۇن ئوزىنىڭ ئىشەنچىسى ۋە قىرغىقى مەركىزى قۇمىنەنىڭ كۆرسەت-
 تۈرى بىلەن قىرغىقىغا قارىتا ئىشەنچىسىنى ئىشەنچىسىنىڭ ھەقىقىتى. مەنچىلىككە
 يازمىدا قانداق ئىشەنچىسى ئىپادى كۆردىم. بۇرۇن ئوزىنىڭ ئىشەنچىسى مەنچىلىككە
 قارىتا 62 يازم پروسەت بىلەن ئىشەنچىسى بولغانىدى ۋە ئىككى ئاينىدا
 كېيىن ئونكەننىڭ 51 پروسەتكە ئىشەنچىسى قانۇنى بارىلاتتى. ئوزىنىڭ ئىشەنچىسى
 قۇمىنەسىنىڭ مەركىزى قۇمىنەسى ئوغرىسىدا بىرلىك خەلق ئىشەنچىسى
 رىنىڭ سىنىڭ 80 پروسەتكە ئىشەنچىسىنى ئازم بولغانلىقى ھەقىقەتە قازارى
 چىققان ئىدى. بۇرۇن ئىشەنچىسى كۆرۈمۇ؟ ھەقىقەتە بۇرۇن ئىشەنچىسى
 ئىشەنچىسى بۇرۇن ئىشەنچىسىنى ئازم بولغان اولتۇرگەن دولت شوۋېتسىيەنىڭ
 ئىشەنچىسى. بۇرۇن ئىشەنچىسى بىلەن ئىشەنچىسى، مەنچىلىككە ئىشەنچىسى
 چىققان يازم بىلەن. بۇرۇن ئىشەنچىسى مەنچىلىككە چۈشەنچىسى.

بۈيۈك دولت شوۋېتسىيەنى شۇنداق ئىپادى بارىلىقى بولمىغانلىقىدا
 باشىرىلى ۋە ئوزىنىڭ بارلىقىنى بۇرۇن ئىشەنچىسىنىڭ سىزىدىن.
 لېكىن ئوزىنىڭ قارىشى بۇرۇن ئىشەنچىسى بولغان كۆرۈش بارلىقىنىڭ ھەقىقىتى.
 سىنىڭ بۇرۇن ئىشەنچىسىنىڭ مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە
 بۇرۇن ئىشەنچىسىنىڭ بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە
 سۈرۈپتەن. بۇرۇن ئىشەنچىسىنىڭ بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە
 ئونكەن ئوزىنىڭ سىنىڭ بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە
 ئىشەنچىسىنىڭ شەرت قىلىنغان. بۇرۇن ئىشەنچىسىنىڭ بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە
 دولت شوۋېتسىيەنىڭ مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە
 رىنىڭ ئىشەنچىسىنىڭ بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە
 زىمىن خەلق قىلىنغان ئىشەنچىسىنىڭ بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە بىلەن مەنچىلىككە

بوندی حادثه‌لەرگه فارسی مرحمتسز کوروشیش، که بیریش
بله‌نگه قالمای قلمی حرکت قایلش گیرمک. عملده بولسا بوندی
حرکتلەر یوق.

بته بر مثال: منن فاراکول رابون قومیتسینک پروتوقولینی
آیش قاراده بوندی. یه‌مه‌لیانوف دیکن کیشینک ایش مذاکره
قیلغان. بو کیتی فرقه‌گه قانیدات بولوب یوقاریجا جقاریلغان
اوزیکلهدن قینی عهدنگه‌ن وه اوزونلهرگه روسلهرنی آلمان
رابون قومیتسی بو توغریده: «بو ایش، یتکیریش وه شحمتینی
یلدیریش اوجون اوزده‌ک که تایشیریلین» دیب قارار قیلغان.
خالوکه بوندی ایشلر اوجون فرقه‌دن جقاریش کیرهک ایدی.
اوزمان باشقا جیناویکلهر بوندی ایشلهرنی قیلماسلار ایدی. دیر.
اکمل اقدی «یه‌مه‌لیانوفی فرقه‌دن جقاریش کیرهک ایدی»
دیب شکایت ایتهدر. عجا اوزی مرکز قومیتسینک احساسی عهد
مسؤل کاتی بوللا توروب اوشال حرامزاده یه‌مه‌لیانوفی فرقه‌دن
جقاریشقا اوزونوب کورگه‌سی وه بو توغریده فرقه قومیتسینگه
تکلیف ایشگه‌سی!

یوق، قوروق سوزلهر بله‌ن باترلق قیلغان اکمل ایتده یه‌مه‌لیانوف
بوللهدن قوروق اوزینی ساقلاب یوده‌در. اکمل مروشمینی:
«بزرک شویدای کورده‌شویمیز لازم، که عکس انقلابی عنصرلر
کوروش اوتیده کویب کول بولسولار وه عکس انقلابی مفکوره
آخریجا فاش قیلیب یتسین» سوزلهری بله‌ن بتیریب وه بیکلار
چیلار نامایدان آلتیشلاب میرده‌ن توشهدر.

اکمل‌دن سولک سویله‌گه‌لهرلنک نطقلهری غازیلا لاردا ناسیلما
غان، فقط اوگا قوبولغان پارلی سوراغلار تورکستان ملی استقلال
لجیلاریغا فارشو «آشین» بطق سویله‌گن اوزیکستان قومسویست
فرقه‌سی باش کاتینی ایستدیگی مقصدینگه یتکیره آلتاشایی کور.

سنددر. سوراغلارنک باشیدا «حاضر منور قاری قاید» دیلنگه‌ن
بولسا، مالایچیلیدای بورگه‌ن اکمل اکرام اوغلی «بو سوال جوان
یرینگه آریمایدر» دیکنه قویا فالغان بولدن آجیق کوروده‌در،
که قیزیل جازدلهر منور قاری نی توتوب، هرچ کسگه یلدرمه‌دن
قاید قویمالار.

باشقا بر سوراقلده «فرقه مرکز قومیت آبارایی بیچه بروست
(فایشن) یریلده‌شگه‌ن وه ایش بورگیریش بیچه بروست اوزیک
نیلیکه گوجورولگه‌ن»، دیلهدر. بوگا اکمل اکرام اوغلی توبه
نده‌گی جوابی برده‌در: «اوزناملار، مرکز قومیتنی یر ایشلهری
قومسارلی وه شولار سینگه‌ری فرقه‌سز ایشی ده‌قلار عامه‌سی
بله‌ن بواسطه باشلانغان مؤسسلر بله‌ن یتکله‌تمدیریش پاراهیدر.
شوندای بولسادا مرکز قومیتده کینگ عامه‌گه یتکیریش کیرهک
بولغان مهم احجده‌لهرک همه‌سی ایکی نیلده جنیب کورهدر.
مرکز قومیتدن رابوللارغا بارادیرغان کاغازلارنک نکلراملهدن
باشقا، همه‌سی 100 بروست ایکی نیلده جقاریلادو. آما مرکز
قومیت آبارانغا اوزیک خاندملاری ایش مسئله‌ده بلکه بر درجه‌ده
کیس قایلش یازدو. بزده اختصاصلی فرقه خاندملاری جوده آز.
نااطلیه بوندی خاندملاری بوقول مرکز قومیت آبارایدا نیلاب
اولتیش سیاسی بقطه نظردهن اوچه توغری بولماس ایدی».

«کاغان لار بوتولهدی اوزیک نیلده جقاریلار» ایش... دیش
تورکستان «نک 10-9 لچی ساتدا تورکستانده محرزسز پالموز
عضی ترجمانلهرنک یاردمی بله‌ن جقاریلماقدا بولغان 20 دن آرق
«ملی نشریات» یار» دیب یازمتدیق. «مه» اکمل نک «100 بروست
اوزیک نیلده‌سی هم اوشال ترجمانلهر قولیدان جیقیب تورگه‌ن
کاغان لارده، اساس مسئله «قومیت آباراندا» وه بو آبارانک کیملهر
قولیدای ایگه‌لنگه‌در. اکمل اقدینک اوزی هم «بو آبارانغا

اوزىك خادملارنى آيش مەنەسە، بىلكە بىر دىجە كىيىن قايش بارىدە، دىب اعتراف قىلادى. بىر يوكا سىب اولاراق مەزە اشخاسلى فرقه خادملارنىك جودە آزىمىتى، كۆرسەتەد.

توغرى. اگر نورگىستانلىلەردەن اختصاصلى فرقه خادملارنى جودە آزي بولسا، وه اكمل ئەپتىگە نىچە، موندەى خادملارنى مركز قومىنە آبادايدا تويلاش اولتۇرىش سىياسى قىطعە نظردەن توغرى بولسا، او زمان بولشە، ويكەلەرنىك بىر يوزىگە سىغىرا آلتى باقىرىپ چاقىرىپ يورگەن، مودە كىستاندەكى بىرولە نازىيات دىكەتورەسى ايتەد، كىسلەرنىك دىكەتورەسى وه كىسلەرنىك خاكىمىنى بولوب چىقاردى؟ شەھىر بونى اكمل اكىرام اوغلى بە يزدەن كەم انداك ايشەيدى. فرقه قومىنە آبايى كىسلەرنىك قوللاردا بولسا، فرقه دىكەتورەسى وه تولوق خاكىمىتە اولار قولدايدى. طىبعى بونون نورگىستاندە آيتوقسا، اوزىكستاندە خاكىمىت وه دىكەتورە رۇس قومونىسلەرنىك قولدايدى؛ بىنى بىر قارىشا چىقاريلغان اوچ اوزىكى ھەيدىپ، اكمل لەرنىك «لاف» سوزلەرنىكە قولاق سالىسادان يورلەرنىكە تو. كورۇپ يورگەن ھەمەلەنوف كەمى حرامزادەلەر قولدايدى. اكمل اكىرام اوغلىنىك بوكونكى ايشلەرنى «سىياسى قىطعە نظردەن توغرى» بولوب اونوروشنىك اوزى ھەم اوشال «اختصاصلى» خىلادلەر خاكىمىتى كورسەتمەيدى. ۱۹

ايوب اوغلى دىكەن بىر نورگىستانلى قوممونىست (اكملنىك مىقتىگە جواباً): «اوزىكستان قوممونىست فرقه قومونىستى قولويىز. نورلار (مىستىلكە چىلەر) چىقارا تورغان بىر ايكولانور، دىكەتور (۱۹) بو ايوب اوغلى كىم؟

قوممونىست دارالفتوىنى بىرگەن، انقلابى قىطعە نظردەن اشخاس سالى فقط «سىياسى قىطعە نظردەن پارامايىدىغان» نورگىستانلى دىر. اكملنىك بوگا قايتارغان جوابى:

(۱۹) «اىكولانور» ئاۋۇق ئوخشەش بىر تىپتە بىرلەشكەن مەنەسە.

«ايوب اوغلىنىك بو سوزلەرنى بالغوز مركزى فرقه قومونىستكە ايمەس، غىموماً اوزىكستان فرقه تەشكىلاتلەرنىكە غارشو خىيات، دىكەن سوزلەردەن ھىندىر.

اكمل اكىرام اوغلى «قىزىل قەم» جەمىئىتى، باش مىلى مىلىلار وه مەلىلەر حىقىدە كونىكە «لاف» سوزلەرنى ئەپتىگەندەن سوز ئويىندەكى سوراققا قايتوب كىلەد.

— بىزنىك اوزىكستاندەكى اوزىكلىكلىرىنى شونەى اولە ياتور، كە مۇسەلەر باشىدا اوزىكلىك اۆتورەدەلەر وه مەكوز مۇسەلەرنىك كوجراىدى ھەم اوزىكلىكەردەن، بىرى قايتون (اىز-واش) دا يورەدەر، اىككىچى آت ھەيدەيدى، ايشنىك ھەممىلىرى روسلەر يورگىزەدەلەر. آخر شو ھەم اوزىكلىكلىرىنى بولدىس؟ بو — روسلەرنىك قولويىزاورلى ايمەسى؟ ...

اكملنىك بو سۆالگە بىرگەن جوابىگە دفت بلەن قولاق سالىپ كورەيلىكىچى:

«بو سوراق» فرقه وه تە شورا روجىدە بولدى، ملتىچىلىك وه عكسنى انقلابى روجىدەد، بو، بىزنىك شورا آبارايمىزغا وه فرقه مزىگە بەنان وه تەمت ايرىتىشدر. بولدى مەرسەلەرنى فرقه يەمىلىنلار دىدا ايمەس، بەلكى جوقاينىك عكسنى انقلابى ملتىچىلىك جورنالەدە اوجرەيشىنىكىن بولار ايدى، چونكە بو جورنالەدە: «اوزىكلىك.

نىك يوقارى كرىغىلەرى قول قويادى» خالاس، حىقىدە بونون ايشى روسلەر يورگىزەدەلەر، دىب بازىلغان ايدى.

«بو سۆال، ملتىچى بورجوازىا آگەتلەرنىك خىتى فرقىمىز يىغىلاشلايدى ھەم اونوب كىرگەنى كورسەتەد.»

بوداد ئەپتىگەن «جوقاينىك عكسنى انقلابى ملتىچى جور لى»، نورگىستان مىلى بىرلىكى «نەسب» يودە كىيىكە تويەلغان تورگىستان مىلى استقلالچىلارنىك جوقاينى اوغلى مىسلىنىك باش محرر.

لکي بله جيلاراقدا اولدوقلاري شو «باش تورکستان» جور
عميد. اگر «باش تورکستان» فکري تورکستانده کي فرقه
آکيفلارينک فکري بله بر بولوب چيئا، بو حقيقتا موسقوا
مالايلازيني هم جلالهري قورقونلاردا جانلار.

اکمل سوزينک آخريدا، فرقه مرکز قومئتمئيمده اوزي بله
عثمان يوسف اوغليينک باش کاب بولوب اونورگه نليري، قومئيلار
لار شوراسيدا فيض الله خواجه بله اولنک ايکي اوروناساري گريم
وه بالتاباي ديهگن اوزيئکلرئک «باشلق» قليب تورگه نليري آقا
سوروب، اوزيئکلرئک دولت جاکمئيني اوزيئکلر قولدا، دولت
سياسي اوزيئکلرئک ديدئيگينجه يورگيزلمه گمه بولعايتي کورس
يئنگه ريشه ندر، فقط بو سوزلرئک قوروق، معاصر وه «لاف»
اورده ن عبارت ايکله مئکي اکملئک اوزيئکه هم آيدئندر. سياست
ايشلري وه سياست بزيگيني فرقه آياتي قولدا ندر، بو حال
اکرام اوغليئکه هم يئنگيلي ندر، فرقه آياتيدا کيئلر اونورگه نيني
پوقريدا اکملئک اوزيئده سولهب اولدي.

اکمل، عثمان، فيض الله خواجه وه باشقا تورکستاني داور
ناقلار، فرقه آياتيدا اونورگن موسقوا حرامزاده لرينک اوتار
بورگن حالي قوغورجاقلاردا باشقا بر نرسه ايمهلر.
بوي فرقه آکيفلاري داياختي آکلاغالار.

خوقاي اوغلي مصطفي

روسيله نک بوگونگي وضعتي وه تورکستانلئبلرئک وظيفه سي

بوگون هدر کيئمه يئنگيلي وه ساويتلرئکده ياشيرماق
ايشه نديگه نري بر حقيقت بارسا او هم بولشه رئک روسيه نينک
تورقونجيلي بر بحران کيچرئمه گمه بولعايمز.
1 بحران سياستدر، دينا جئي، آنالمان او قلازاني زندانده

روس بولماغان ملله ر طبعي اسامي حقلرئک کيچيئک گه فسبه
هم ايگه بولا آلمانان قالي بر نروروز وه نارچيله مني کورونله
گن بر ظلم آستاندا بولشه گمه نلر، بو خقللر او حقللرئک
تورکستان تورکله ري، تورک نارچيئک حکمايه ايتدئيکي «تورکله
نون» جابئئک حقيقي بر شکليني ياشاماقدادر لار، او نارچي حکما
پده گي «تورکله فون» بئک نيچمئنده تورک خلقي بر «بورقورت» بئک
کورسئيشي وه بر نيرجئئک يولاشچيئلر آستاندا آزادلق دورئکه
کيزگن ايدى. بوگون تورکستان خلقي قارامئ رندان جانئي
پاشارگن اوز روحلئدن نيرجئيشيني يارالمق اوجون اورونوب
ياندز، تورکستانلئبلر وه بويوندوروق آستاندا بولغان بولون غر
روس ملله ر باشقا دينا خقللرئک گمي اوز حق وه مقدراللرئکه ايگه
بولماونيجا روسيه مسئله نينک ساغلام بر اسانده حل ايتلگن بولا
پلئشي احتمالي يوقدر، بولون اسير ملله ر قيزيل روس ايتدئر ياليزمي
آيني برديئکلري بو سيئتمگه فارسو کورسئبلر.

ايشچي وه دهقان حکومتني ناييني تاشيغان بو سيئتم آستاندا
نه روس دهقاني وه نه روس ايشچيئينک بر حق وه حقوقي يار.
هدر ايکيسي ده ايسکيده کي قولله درجه سيگه کيئرئلگن، اوللر
ايسکيده ملکندار وه سرمايه دارلرئکه قارشو فائداي کورمئش بو.
رونکهن بولسالار، بوگون استئارجي ساويت حکومتئکه فارسو
پده ن شديتيراق کورمئش آبارماق مجبورئشده نلر. يوقه اولنک
پاشايا يئلمه نک امکالي کون کونئدن آزادلاردر، حکومتئک سوبه
نگن سنلاري بو حالدا بولغاندان سوئک باشقا اهالي طقه لري
حقتده سولهب اونورئشکه هم احتياج قانايمز، نيمه نک بوگونئکي
سيئتم سفا ديکناتورلئ هم بولا آلا دي، بو جهت کورمئدن آکلر
شيغان ايدى. بر آز وقت قومئولئست فرقي ديکناتوراسي آيني
يرمه کچي بولوب يوردلر، فقط بوگون او فرقه نک ايچکي
حالي دا آجق کوروروب فالدي، بر طرفه سول، ايچکي طرفه

اوك، اوججى طرفه اسير ملتلار قومويستلاري ايجنده ملي اعتد
چيللار چقوب بو آهبلارنك هدر برى باشدا ايسكى قومويست
فرقى خورا يوتندن سانلار كينلگن آنافلى كيشلار نورهدر
آرادا فرقه كويچلگندن سوبلهشده مودا بولوب آلدى. بوگون
سايى يورده، فرقه مر كونده كى ديكاتورنك آن ياقين ايشيلدى
حتى شخصى دوستلارنك اشتراكى بلن سوه فصد شكىسى چقل
روب آن سايللى آيملردن. كويگنه كيشك قاماقا آلغاسى
كوروب اوتوره مر. ديمك بو كولكى سيستم يانفوز هدر نامانا قول
آقان شدلى بر قزىل نرورور آرفاسداگه ساقلانوب نورهدر.
بودى قالمى «اورىقت» گه سوبهنگن بر سيستمك عاقبى
فارشوندا فالى، شدنى بر نرورونك كورويشيكه موقوفدر. اوردى
عائده اوزى پازاناچاقدر. قيسقاجسى سايى نعمل جورو كدر.

II بحران اقتصادي. روسيه كى اقتصادى حيات كيشى بر
آز تعقيب ايشه كده بولغان هدر كيشك كوره در گن نرسه لردن
برسى ده «ديا جتى» بله اقتصادى حياتك كون كونده آن افانا
كيشه كده وه كوچىنى يوقانمادا بولمايدر.

ساويت نيرهنگازلارى خيالى تجريبه لرسى تطبيق ايتيلش،
اوز حكمرانلارنى دوام ايتدیره آيش اوجون آن اول دهقانك
تيرىيگه سامان تولدیره كچى بولاد لار. كوب آغزقلار بلن
بولسا هم كوچاي بر صنايع پاراتوب بر قاچا ميلون آدمك
حيات وه منفعتنى بر ساينگه باياماخونجا اوز حاكيشلارنك هدر
كون، هدر ساعت نهلكده بويشى قاعتمده بولمان بو نيرهنگاز
لار قشلاق حوجالمدان ميلاردلار چقاروب بو اويهلرنى ايشه
آشيرماقچى بولاد لار. دهقانك آغزداكى سوك اوقماسى ده
آلوب، اوى آچدان قيرىب بوي قيلماقچى بولاد لار. بو سدا
هنك اوله رچه يل فائده كيشه آلمايلىنى اوزلارى هدر كيشن

ياخشىراق بيله درلر. ديمك بش يلق پلانك اساسى منبى قشلاق
خوجالى وه دهقان هم يابيدر.

تور كستانده اونكهن ييل كوب بيرلرده زور بلن ايكدير.
يلگن باخشى اوروب ناسلاب بيرگه غاله ايكيلگه نى بو يوزدهن
بر قاچا دهقانلارنك محكوم ايشلگه نى كورگن ايدك. بو يلدده
خىنى حال دوام ايتددر. بو ييل كورولگن بونون خيىق خارملرگه
رغما، ساويلر اغاقنده پلانده كورسه نيلگن 145 ميگ كيلوغرام
بيرگه پالغوز 96 ميگ كيلوغرام چكيت ايكتره آلمانلار. پاشا
اوبومىنى نويلاش دا عىنى درجهده آغزلى بلن بارماقدايدر. بازاردا
بوغدايك بويى 30-25 سوم بولمادا 5,25-4,5 سومعا پاشا
ايكيتريش پالغوز قامچى وه قورال دوقى آشداگه منكندر.
اقتصادى مسئله نرورور وه زورلق بلن بارمايدر.

بو ييلك 15 چى سئاربيگه فدن 20 ميلون نسته شكر
پاجارى (لاولاكى) توبال 80 شكر فابريقاسى ايشه سلاقمچى
ايدبلر. بوندهن پالغوز 4 ملبويى توبال 10 گه فابريقاسى ايشه
سالا آلديلار. (بر نسته 3 بود حسابا نوعى كبلددر).

بو ييلك كوزكى ايكن مومسند هدر طرفده قشلاقنك اوز
اختياجيكه يتهرلگندن آرتيق ايكنه ديكى كوروله كدهدر. شمالي
روسده كوزكى ايكننك آوغوشك آغزندا ايكيليب يشى
كيرهك ايدى. يوقلاما كوني، 26 چى آوغوشك قدر پالغوز
پلانك يوزده 26,2 سي گه ايكيلگن بولمان. سيريا وه
اورال اطرافى اوجون بو نسبت يوزده 12,3، موسقوا رايونى او-
جون حتى يوزده 11,3 گه كورسه تبلددر. كوزكى ايكنى اولدهن
پاشا پندوغان دائره لردن بيزنى دائره سنده يوزده 50-60، اوردا
ايدىل حوسه سنده يوزده 45,3 باشقردستانده يوزده 40,5، غربى
روسه ولايتلر دنده يوزده 17 گه بولمان.

تور كستانده ايسه كوزكى ايكن، اوزبكستان حكومنى ريشى

فیض الله خواجہ مک وراودا ووستو غازیاسینک 16 نوپار
 نومروندہ باغانیما کوردہ، بوزدہ ملوقردان آذ (88) بولغان.
 بو رقملر آجیق کورسہ توب نوزدہ، کہ بر فیتلاق خوچد
 لعی مملکتی سانالغان ساویئلەر روسیہ ستمہ بوتون امید وہ بلانلاریک
 بردن بر منعی بولغان فیتلاق خوچالعی، احراجات بر طرفدہ
 نورسون، اوز خلقینی ہم نویدرہ آلسلق بر حالگہ کیریب پاراید.
 روسیہ بوگون ایکنچی بر آجلق قارشوستدا، بو، قیزیل روس
 ناپرہ نگیازلاریک خیالی بلانلاری نتیجهسی. بونگله بوگونگہ قدر
 محتشم بلان وہ دنیا انقلابی پروپاگاندا لاری اوچون متبع بولوب
 کیلگن، جامیش نیک سونی یئدی وہ بوتون بلانلارده سوگہ
 نوشدی دیمہ کدر. چونگہ بوگونگہ قدر نورلو طرفلرده توزلو
 حوققہ یازقلار بلان قیلغان قرمدی، فارض بول یله جیلکلهری بر
 نتیجه یرمندی، بر نتیجه یریش احتمالی ہم یوق.

بولک اوسینگہ ساویئلەر روسیہسی، دنیا جانی شدتلی بر
 مال وہ بول بحرانی کیچیرمه کدہدر. چاروونیک^(*) بهاسی خوشوب
 مال بهاسی کوندریلوب کیتکهن. صنایع مالی نایلمایدیر. دهقان
 مالیی گانغاز چاروونگہ ساتماایدیر. بو بولک شهرلرده، جنت جانی،
 جهنم، جانیگہ ناپله نگیکن. هر طرفدہ آجلق شاهلاری
 کورولمه کدہدر.

مهہ بو قسقاگہ مثال کورسہ لوب نوزدہدر، کہ ساویئلار روسیہ
 سینگ کہ سالی بو سفر جوہ ہم آغیزدر. حکیمله نه قدر ماهر
 بولسالاردا اوللر نیک کورمدرگن چاره لاری اونک سولک قسینینی
 بر آذ اوزاتماقدانگن عبارت بولا آلدیر.

بوگونگی حادثات او ماهر حکیملر نیک وہ بو قلمدہ بردن
 باشقا ر فکرده بولماغانقللاری بونی کورسہ نهدر. بوگون مسئله بالور
 زمان مسئلهسی گدیر. قیامت بوگوسی ابرہمی کیله چه کدر. اولک

(*) بر "چاروون" اون سوهدر.

کیلیشندہ کیسه مک شہمی قالماشدر.

دیہمک قیزیل روس ایسپیرالیزمی سولک عسینی چیکمه کدہدر.
 ظلم وہ حق سزلق آستدا ایزیلمه کدہ، بولغان بوتون خلق وہ اسانلار
 او کون اوچون حاضر لاساققدان لار. تورکستان ملتجیسی یاش
 تورکستانی نہ مهہہ بو یاقین کیلگوسینک کیتر، چه گکی کون وہ
 مقدس وظیفہسی اوچون حاضر لاندیر. او ایسدی بو حساب کونمدرن
 هر ملت، جمعیتک اوز کتکلائییک ساغلاملعی وہ باش نسلک
 حاضر لعی، سسیمی بلان متناس بر سورلدہ. قائمہ لاجاجیتی
 یاخشی یلهدر. اونک ایلک هدفی وہ غایہسی، ملتیک ارادہسیگہ
 ترجمان بولوب خلقگہ حریت، آزادلیق هواسندہ نفس امکانی
 حاضر لاماق وہ یورنی اظہر نمدن اوغورسہ باقیوسلارنی قوت
 سہ ویلی استقلال قوشی ملی بایراقنی ییلله تدیرمه کدر.

تیمور اولغی

تورکیہ وہ قوشنیلاری

تورکیہ جمهوریتک قوشنیلاری ایله بوگونگی سیاسی یاردی.
 کیلدیسی کوب مهمدر. بوگونگی یاخشی وہ دوریتلکی ایله یاخشد
 ریلغان بر سیاست توغریسیدا آنجاگہ تقدیرلەر یاردیر. بو مناسبک
 قیمتی، تورکیه مک آوروپا ایله آسیا آراسیدا بر داروازه کیمی
 یر نونمہسی ایله آکلاسیلور.

بو ییک یازدا باقلالارداغی قوشنیلار بیدان بولغار ملتی، ایله
 بوتون کین وہ عبدالوسی آتوب تاشلار دوست بولدیلار. غازی
 حرنلیری، بولغار ملتی توغریسیدا کوب سناپشدا بولوب، بو
 دوستلک اعلیشی دوغریسیدا یانانده بولدیلار. بو یانانگہ بولغار
 قرالی دوریس، ده دوستانه سوزلەر ایله جواب یردی. بو آزادا
 تورکیہ مطبوعات عیثی بولغارستانغا مہمان بولدیلار. کوب عزت

وه انگرام كوردلر. بولغار مشوغات حبشي ده نوركيهني زيارت
قيليب كيندیلر. مده بونك شحميده بولغارستاندا «تورك بولغار
دوستي جميتي» توزولوب ايشگه باشلادی. بو جمعيت بوگون بو
دوستلقت دوامی اوجون جان ایله جالیمتاقدادر.

نوركيه نك شرق وه جنوب قوشيلاري ایله بولغار ماسیالی ده
دوستلق بوندداد. بو دوللهدن «ایران حكومتی» نوركيه كه
قارشو بولغار دوستلق سیمپتینی «گورد» عیبلی زمانیدا، او
زینك تورانلاریدا عیبیلارغا بیر یرمسلگی وه بو توغریدا نوركيه
عسكلری ایله ایران عسكله رینك برکه حرکت قیلدیرماق
سورتی ایله امان قیلدی.

عراق حكومتی كورد عیبیلنك سوڭ كوله ریده كوردسنگن
حرکتی وه باش وکیلنك آقرمى زيارتی ایله اورنالاریندا كی
دوستلقلارینی كوجه تریب كیشدی.

فراسیه نك مایداتی یعنی وقتچه خاكینینی آستدا بولغار «سوریه»
ایسه «اعادة مجرمین» (عیددارلارنی قانبارب یریش) معاهدسی
وه باشقا كوزگه كوردونلرلك ایشلری ایله دوستلغینی عسكمله شردی.
نوركيه نك بو قاریدا تهنگنگن قوشیلاری ایله آرالاریندا او
قادار كین وه عداوت بوفدی. حالبوكه «آق دینگر» وه «تراکیه»
قوشینی بولغار یونانستان ایله كین وه عداوت كویب كه ته ایسی
بو كین وه عداوتی تاریجه كومه نك مقصدیله یونان باش وکیلی
«دومیزیلوس» خارجه وکیلی ایله برابر نوركيه نی زيارتگه كیلدی.
بو ذات كیرهك حیدر پاشاده وه كیره كه آقارادا كویب طنطه لی
سورنده قارشو لاندی.

بو زيارت تاریخی بر وقهدر. چونكه عسكدری یر-یریکه
دوشمالق كوزی بلنه قاراغان بو ایکی ملت بوگون سیمی سور
رند ده دوست بولوبه اولتورودر.

بوگون نوركيه ایله دوست بولماقچی بولوب كیلنگن «وه»

بزیلوس» نوركيه بلنه یونانستان آراستدا بولوب اونگن سوگمی
سوخیش زماننده ایش نایشدا ایسی. بو ذاتی سیمی سورنده قارشو
لاغان عصمت پاشاده او زمان تورك عسكله رینك بر قوماندالی
«غازی» پاشا ایسه باش قوماندان ایسی.

آقارادا «دومیزیلوس» شرفیقه عصمت پاشا بر سیاف یریر
قیشلی بر نطق سوله دی. بو شتلك بر یریده بو دوستلقتی تونددیر.
غان سیلر شوندا ای اصاح قیلدی:

— تا لوزاندا ایکن بو ایکی ملتنك توغری وه شمردلی سورنده
برگه اینله می اوجون نامل آیلستدی. محکم وه دواملی بر
دوستلق حسی بر كوردوش اوشنگه بنا قیلنا آلماس طرفدارلا.
رینك معلوم منفعلدی، مقابل اشمادارلنك یریریکه اوختاشی «
ملته دوستلقتنك چیده ملی وه دواملی بولیشیا بگانه زمینر. تورك
وه یونانلارنك هر خصوصده باللالاردا وه عینی بو بونك معنلرگه
ایگه بولغان «آق دینگر» حومه سیده آگلاشما وه یریلنكده جالیمتاق
قفا مجبور بولغانلغینی آجیق نه بش كیرهك ذات عالیك رینك وه
یوكسهك آرقاداشلارینك بو زيارتله ریمی شو نوتوجه ایله نلقی
قیلماقدامز.

موسو وه بزیلوس ده اوزون بر نطق سوله دی. آیوقسا بو
کین وه عداوتی نیمه اوجون وه قانداق آقایی نطقنده شوندا
دیدی:

— حقیقتده نوركيه ایسه زاتورلق حالندان چیب ملی بر
دولتگه نه بلهنگن. یونانستان ده ملی رلکینی وجودگه چقارغاندر.
شونك اوجون بو ایکی دولت اورنایشدا په گنی بر دور آچیلدی.
شو سیلهدن بر بو یرگه كیلپ سیمی دوستلق قولیمزی
اوزاتوب، آرقوق بورولنی تارتیشیمز. مجادلهر قلمی سورنده یتدی
دیمه گددمز!

بو ایکی دولت كه ته له رینك نطقلاریدان آگلاشیلار، كه بو

انورك تودەلەرى قىزىل اوردەك بەنا قارشۇستىدان، كە
آرفاستىدان حجوم ايتوب توردەلەر ايدى. اوبلەرى تونوش وە
بىرىش امكانى يوق ايدى. قىزىل اوردە قوماندانلىقى اۋدىنى بوقار
تەۋەنچا باسماچىلىقى بىرىش تىككى بولماچاقنى قاتتىكە كىلدى.

دېمەك اۋدىنى قولغا توشۇرۇش كېرەك ايدى. قىزىل اوردە بىرىنى
بىر تىز تىكىشتىر توردە بىدەن اۋدى تونوش قىين ايدى. اۋدىگىچون
نا اېچكەلەرگە كىرىپ اۋدىگە بىرىنى پىلگىلەش ھەم اۋدىنى
كۆزدەن قاچىرماستىغا قازار بىرىلدى وە بو ۋىلقە مەنگە ئاپتۇر بىلدى.

مەن مەيدەم چۈيدە ساتۇچى عىطار سىقتە باسماچىلارنىڭ
اېچكەچە كىتىشىم توغرى كۆرۈلدى. تەلىمات وە بولنى آغاندىن
سۈك حىرى آدە اېتىچەلەردەن (اسخىبارات مامورى) اۋسپۇف
بەن يولغا چىققى. اۋسپۇف مەن بەن قىزىل اوردە قارگەھى
آراسىدا خىر ئاشىخاقىدى.

مەن سوداگر سۈلفە اسبىگە بىرىلگەن بىر باسپۇرەن بار ايدى.
اۋسپۇف اېسە اۋز اسىلە يۈرۈدى. بوخاراغا بەنى مەيدەم چۈيدە
ماللار ساتۇپ آغاندىن سۈك قارشى (۱۰) شەرىگە نامان جۈمەك.
اۋدان باشلاب نىمىر بولار بوژولوب ئاشلانغاندىن بىر اېتى اېشەك
اېلىپ كۆزارگە خىرەك اېشەك. بىش كۈن بول يۈرۈدەك. بوش
سحرادە اۋدەمەنلە قوقايىپ نورگەن چايخانىلەرنى وە آداسىرا
جەھەدەن قاتۇپ كېلەكەمە بولغان عىسكەرلەرنى اۋجەردەك.

بىر زەمان كۈللەگەن بوخارا مەنكىتى بىر خرابەزارگە ئەيلەنگەن
ايدى. اھالىك بىر قىسمى باسماچىلارغا قوشۇلۇپ كىتكەن وە بىر
قىسمى دە آفانستىغا قاچۇپ كىتكەن ايدى.

كۆزاردە بىر چايخانىگە ئوشەك، مال ساتماقچى بولۇپ شەھەر

(۱۰) قارشى شەھرى - قانغور روس مۇئاۋىنچىسى بوخارا اۋدىرى سىدەمىر خانىم
نامائىدىن 1910 نەچرى يىلدا ۋەختىيەنە اۆلتۈرۈلگەن غورد شىراپە بېۋەدى نامىغا
«بېۋەدى» آغان.

ۋە اھالىسى بەن ئايتىدىق. شەھەر بونۇلەھى دارمانداغىن اېتىلمىدى.
اۋىلەر قىسما ۋىران قىلغان قىسما ۋە ئاھالىلەرى قاچىپ كىتكە بىدەن
بوش پاتار ايدى. بوژولناي قالغان اۋىلەرگە اېسە عىسكەرلەر وە
كەسەللەر بىرلەشمە كەمە ايدى.

كۆزاردە بىرلى سۇداگرلەردەن بۇرچى ھەم دەئاۋگە نوبىدە
مىكەلەرى ايتىشقا موفىق بولدىق وە عبدالرحمان اسىندە چاققان بىر
بىرلىسى دە اۋزىمەرگە باردىمىچى اولادىق اېلىپ يولغا چىققى.

دەئاۋگە كىتەرگەن عبدالرحمانى جاسرلاپازاق بونۇلەھى
اۋز نامائىمىزغا تارتىشقا موفىق بولدىق. بو آدم بىرگە كۆپ قېتىلى
خەمەتلەر ايدى. عبدالرحمان بىزى دەئاۋدە توغرى سوداگر دىپ
تەدبىر اېتىكەننى كەلدى. اۋ بىرگە كۆپ فائىدەلى مەلۇماتلار ھەم ئوبلاشقا
باشلادى.

دەئاۋ غارىزۋى بىر بولوك (دوسچە «دوتە») يادە وە بىر
آلاى اوقچاچار (مىترالوز، بولەمبوت) لى آلتى قىزىل عىسكەردەن
خىرات ايدى. كىچى باشلاغىچ شەھەردە خىت بونۇلەھى اۋلىش كەلدى
ايدى. جەھەك اۋزاق بولماغانلىقى سىزىلىپ تۈردە ايدى.

بىر دەئاۋدە غارىزۋون باشلۇغى بەن علاقەگە كىرىشەك.
عبدالرحمان اېسە اۋز باشانك باشا دىھى بىرى اۋرگە بىشكە موفىق
بولدى. اۋ كىچە دەئاۋدەن چىققى وە تاغلار آشاراق باسماچىلارغا
نامان خىرەك اېشەك. اېكى كۈن سوگرا اۋز باشا اۋتوردەن
قېتلاقمە بېتىشەك. بىر باسماچىلارنىڭ نوبىلاپ، بىر وە اېچىپ ياندىقار
دى بىر چايخانىگە قوندىق. بو چايخانى باسماچىلارنىڭ قلوبىگە
اۋخاشقان بىر بىر ايدى وە اېشەنگەن ھەم بىلگەن يەگىلەلەرنى اۋز
آرا كەلەشىپ اۋتۈرەلەر ايدى.

اۋچ كۈن سوگرا بو چايخانىك «اۋز آدمى» بولۇپ قالدىق
ۋە كىرەك كلى بونۇن مەلۇماتلارنى اۋرگە بەشەك.

اۋز باشا اۋز ياۋرى بولغان بىر تۈك سايىلە اۋرىم بىر اۋىدە

اوتورمىر. وە، آدانسيرا قىتلاق اطرافقا كىرىشكە چىقاراپكەن. اور
ھەر ئاھى ئورۇق اوتورمىسە كىزەر يالغوز قالغان اورنىكە سەكە
(سازىق) كىزەر اپكەن. اور بورادە اوزۇنى جومە تىچ وە راجىن
حىس ايتەر اپكەن. اولىك اوزون زەمان بورادە قالماھىيى اپكە
ئىلكى آكلاشتىلدى.

تېز بىر ايتىش قىلىش كىرەك ايدى. اوسىيوف بەن عبدالرحمان
مىك كىتىش پەنەسىلە. اور خىتەمە ئوبلاخان مەلۇماتلارنى ئويلى
اوردىلەرگە بىكىرەك اوجون. دەئاوگە بوبادەم. اوزىم ايتىش
كون باساجىلار آراسىدا يالغوز قالدىم. اوزون مەنت كوردىكەن
بىش كوندەن سولۇ عبدالرحمان قايتوب كىلدى. او اوزى ئويىش
اوجون دەئاوگە آلتى دىوبىرون جاھىر بەلغەننى خىرىنى كىتىدى
دىوبىرون كىلگەنچە اوزى كوزدەن قاچىرماستىق كىرەك ايدى.
بىر باساجىلار آراسىدا عبدالرحماننى كىرگەن ماللارنى ساتماقتا
دوام ايتوب امر كونوب اوتورۇك. نەھت اوسىيوف كىلدى وە
دىوبىروننىك دەئاوگە كىلگەنى. اورنىك فرادگاھىنى وە ارگان
خىرىمىنى ئويىش اوجون كىچىسى خرىككە كىچەجەكەنى خىر
بىردى. او كون كىچ اوجىردە قىتلاقنى تاشلاب دەئاوگە نامان
بولما چىقدى. باساجىلاردان 20 جاھىر اوزاقلدا دىوبىرون بەن
قارشولاشدىق. دىوبىرون باشلوعى بەن قومىسارغا تولوق مەلۇماتنى
بىرگەندەن سولۇ بىر اوز بولمىزغا دوام ايتىك، دىوبىرون ايسە بىرلىك
ايشىمىزى بىرەك اوجون ايلگەرىلەدى.

ايرىمىسى كون اور باشلىك اولدىرىلگەنلىكى خىتەمە خىر
كىلدى. بونىگە مەن وظيفەم بىتكەن ايدى. كىچىقوزون ايسە خىر
كىتكىك تىقىلاتى خىتەمە مەلۇمات آلتىدى.

II - دىوبىرون كىوب اخىياطلى تەدبىرلەر كوردەندەن سولۇ، كورد
سەئىلگەن استقامىكە نامان خرىك ايتىشدى. تاك جاتى دىوبىرون
اور پاشا فرادگاھىنىك تورگەن بىرگە بىتىشكەن ايدى وە بولسى

ئوسەك اوجون بىر آلتى بولۇك قىتلاقنىك آرقاستا بوزار پاشان ايدى.
ايرى بەن سەنت 7 دە قىزىل عىسكەرلەر ھىجوم ايتىلدى. قىت
باساجىلارنى ئوسەندەن بائىش مەن بولماي، چونكە اولدىر غىر
مىنظم وە چاچىلغان بىر حالدا ايمەنلەردى. آيتىشما باشلايدى.
باساجىلار اوقىچاچار آلتىكە قارشو تۇرە آلسدان چىكىلدىلەر.
اونون وضعىتىك جەدىلگىنى آكلايدى وە آندەلەرگە اوزى ارگان
خىرىمىسە ئاغلارغا چىكىلگەنچە مەقاوت كوردەنوب توربىلەرنى
بوزورموشدى. اوتون آندەلەر اور قىتلىدەن چىقماق ايتىرگەن
بىرلىك اولدىن كوندەردىكىن بولۇك بەن توقاشتى. وە اوزىنىك
اورالوب قالغىنى كوردەن اور قىلىچ سونكو كوردەشكە ايتىشەر.

قىسقا بىر مەنت ايتىدە اور پاشا ارگاننى قىلىچ بەن تورغا.
ئەن ايدى. اولدىردەن يالغوز ايتكىك كىشى قاچوب قورتولا
بىلمىدەر قىزىل عىسكەرلەر اولچە كىمەلەر بەن سوغىشماقتا بولغا.
ئىلارنى بىلمەلەر ايدى. قىت سوگرادان اولوكلەرنى بىكىشەر.
كەن اور پاشانىك دە اولدىر ايتىدە بارلىقى آكلاستلاردا قىلىچ
خىرىمىسى بەن اور پاشانىك باشى وە اوموزىنىك بىر قىسى كىسىلەپ
توشورىلگەن اپكەن. بو باشى كىسىلگەن قوماندان جەدى پاشا
بىر قرآن تورگەن. احتمال اور پاشا ھىجوم ايتىرگەن ئەلەمە قرآن
اوشلەر ايدى.

قرآن تاشكىد كە. پە، ئوسىگە بوباربوب «اور پاشا ايتىكە»
قويولدى.

اور پاشانىك اولومىدەن سولۇ باشلوقىز قالغان باساجىلار
سېكىن سېكىن ئارا لا باشلايدىلار. اور طرفدارلارى ئودەلەر حالدا
اولىكەنك ھەر ناماتىغا بايلىدىلار. كويەلدى آفەستاشقا قاچوب
كىتىدىلەر.

1 تورکستاندەن سوڭ کوللەردە آلتان خیرلەرگە کوردە، ساویت حکومەتی موسقوا مەشھۇرلەنگە جەنەری (فولویزاتورلاری) قائم بولگە خەدەت ایتمەگەن یاخود خەدەت ایتمەدە اولەرنەڭ کۆتەگەن دەرجمیدە اوز یوزنی وە خەلق زۆپایگە ساقینلق قیلا آلتان تورکستان مینابیللەردەن — فرەلی وە فرەسزەردەن — یوزلەرچە سینی جەس ایتمەگەن.

موسقوا حکومەتی نامایدان تورکستاننڭ قازاغستان قەسی باشقا قویولغان قیزیل جالاد قیلیب قالاشچو کین، قازاغستاندا فرە قوردولوتیننڭ اون یلغنی مەسئەتلە، آلتان فرە آکتیفلاری مەجلیسە سولەگەن مەقتەدە:

«قازاق آلتان اورداجیلاری تورکستاندە انقلابگە تەسکەری اویوشمەلەر نوزوب، اورونبورغ، آلتان، سەمەی ھەم باشقا شەھەرلەردە شەھەر آجاتانلار، دېگەن. قالاشچو کین نڭ ئەیشیکە کوردە بو «انقلابگە تەسکەری اویوشمە» باشقا بابتورسون اوغلی احمد نورگەن ایتمەش. بو اویوشمەگە قاتناشانلار، دیمەك بو کوللەردە جالادلەر قویلا توشکەنلەر وە قاماققا آلتانلار توبەندەگیلەر:

تورکستاننڭ قازاق قەسندە موسقوا قیزیل جالادلەرننڭ اۆز حوقۇلی دېب نایدەرغان کیشیلەری طیبعی علی خان بوکەخان بولەن احمد بابتورسوندر. بولەردەن سوڭ اسمەلەری ئەیتلەگەن عیدادلەر: دولت اوغلی میر یعقوب (آتاقلی شاعر)، عباس اوغلی خلیل، عمر اوغلی ایلمەس، آیماویت اوغلی بوسفەیک، غادیل اوغلی دېشە، بولغامبای اوغلی خیرالدین، عظیمبیک بریم جان (ایگنی ییل بوردون بەدلین بوکەك ذراعت مەکتەپنی بئیرگەن)، ایسول اوغلی میرزا غازی، بایدیللە (بەداللە) اوغلی عبدالرحمان، بولغەو اوغلی دەاللە، بولەردەن باشقا بو «انقلابگە تەسکەری جەرنشگە»

قاتناشانلار ایچندە سەد و قەس اوغلی اسمەیل وە خوجان اوغلی سلطان بیک کەبى مەشھۇرلەنگە گەسەیکە، توتلەگەن قومونیلەر بولەن بر نیچە یللەردە بئیری «گناھلەر بولەن» نازەلەیب، روسە ساویت حکومەتننڭ دایمى اورونساوی بولوب یوزگەن دېسقول اوغلی نورابیکدە اسمی آلتان...

قالاشچو کین مەقتەبى دقت بولەن اوقوساگر بو «عیدادلەر» نڭ «بونون» گناھلەرنی «بولشەویك دورندە قیلمالارینی کوردەسیر. مەلا قالاشچو کیننڭ مەجلیسە «عیدادلارغا» قارشو اوقۇغان «دو» کومەتلەردە «اونلار نڭ 1924-1920 یللاردا مەحترم لاکى ویلیدی نڭ بولەن قیلمان مەسئەتلەردەن بخت ایتمەدە.

قالاشچو کین مەقتەبىک دوراندە، حاضرکى کوللە اوقۇوب انقلابگە قارشو ناھین بر «مەشھۇر اویوشمە» تاپماقاندان وە بو اویوشمەنڭ دە تارقانلغانایدان بخت ایتمەدە، بو سوکمی انقلابگە تەسکەری اویوشمەنی قوردغان وە پاشانغانلار مەھس ئېنجای اوغلی محمد جان، تەخولوزى مەھسسى ایرمەك اوغلی عالیخان وە دوقتور دوست محمد اوغلی خلیل لار ایتمەش. بولەرننڭ اوجى دە سوڭ زامانلەرگە قەدەر بولشەویکلەرچە عمر تولو «شەھەرلەردەن غاری» دېب تاپقان مەھسەلەردەن ایگەنلەر. دوست محمد اوغلی خلیل آلتانداکی بوکەك مەکتەدە پروفسور، ایرمەك اوغلی عالی خان ایسە دوست ایدى. دوقتور خلیل قازاغستان فرەسیننڭ 7 نچى قوردولتایدە قازا. غستان پروفسورلەری نامتەن بئریك «تقی سولەمەش وە بو مەقتەدە «مارقسىزم» قەغە نەزەردەن جەنى پاكیشلقلار کوردولمەدی. قازا. غستان پروفسور وە مەارف اینجیلەرننڭ دەا نوغریسى قازاق انقلابچى مینابیللەرننڭ ساویت حکومەتیگە قارشو سیمی فەکرینی کوردەسەیب، دوقتور خلیل نڭ خەتلەرنی فرە قوردولتایی مەنیرندەن برمە بر ساناب بئیرگەن دە ایرمەك اوغلی عالی خان ایدى. بر نیچە کون سوڭ دوقتور خلیل نڭ اوزى دە «اگە کچى قازاق» وە

«ساوېتسكا ستېپ» غازيانا لارينا «تور كستانده ملت مئىسى مەلەپ
پوشىلمىش» سىرلوحەلى ماقالەلەر يازىپ «توبە» قىلغان ايدى... مەنە
عالم خان ۋە خىلىق اغدىلەرنىڭ ايسكى مەچىلىككەن توبە قىلىپ
لەتتېم قەلبىگە يوز اوگور كەللىكلەرنىڭ ھەمدە فرەقە اسولېگە
سەدە ايتكەنلىكلەرنىڭ نىجەلەرى... تىنچباي اوغلى محمد جان،
دوست محمد اوغلى خىلىق ۋە ايرەك اوغلى عالم خان لارغا قارشو
آيلغان نەنتلەرگە نويۇشلى ھەل بىرەك اوچون فرەقەك ايسكى احسار
سەدەن ساغالغان نوقتايى اوغلى عيسى نىڭ عىيگە نەزەر سالغۇر... سەد
وقاس اوغلى خانابدار نېكەن بىرىسى عيسى خەندە «اگە كىچى
غازاق» غازيانىڭ ۳ نچى اوغۇرۇدە كى ساتىدا: «نوقتايى اوغلى
عيسى نىڭ اىدارە ايتكەن «آق جول» غازىئاسى جىندە قاچوب يوز
كەن چوقايى اوغلى مصطفى نىڭ ساويت تور كستاندە كى فكر نازارەت
نوجىسى (ناشر افكارى) بولا يازدى «دەپ يازغان.

II «زىيانچى» بوكونلەردە بولشەۋىك قاماغىدا ياتقان، اوزىك قومۇر
يىتىلەندەن، «دەكى» فەرغانە، غازيانىڭ محورى عالم خان اوغلى
كە. بە. تو. (جەق) سوراغىدا توبەندە كىچە سولە كەتتىش؛
«بىزنىڭ مقصدىمىز فقط كە كەمچىلكلەرنى يازوب، محتەكلەر
عامەسىگە ساويت حكومتىنىڭ بونون ايتلەرنىڭ كەمچىلكلەردەن
سارت بولغانىسى كورسەتمەك ايدى. يونۇفلەرنى كورسەتمەدەن
اوتەر ايدىك. شونداي قىلىپ، حاضر كى ساستەن نازانى كىشلەرنى
اوز تومۇرە كىرگە نوبلار ايدىك. (دەكى فەرغانە «25 سەنابەر).
1 — اكر كەمچىلكلەرنى يازغان «تېسكەرى انقلابچى» ۋە
«زىيانچى» آتالسا، شو كەمچىلكلەرنى ايتىدە مى ادارە» نېگىزى
قىلىپ يوزگەنلەرنى قانداي كىرەك؟ مثالا عالم خان اوغلىنىڭ
«زىيانچى» بولغانىسى يازغان «دەكى فەرغانە» غازيانىڭ عىنى
نومۇر سېندە توبەندە كىلەرنى اوقىمىز:

«ساستەندە يولنى ايتىچىلەر حاضر لاش مئىلمىسى بونىچە 1928

نچى يىلدا اورتا آسيا تىمىر بولىدا (*) 533 كىشى چاليتار ايتىلەر.
بولدىرنىڭ بالقوز 15 كەسى اوزىكلەر. ادارەلەردە ايتىلەيدىرگەن
(1928 نچى يىلدا) 77 مامۇرنىڭ ايتىدە اوزىكلەر يوق،
1929 نچى يىلدا قوشۇر خەتتەنچىلەرنى 1028 بولۇپ، بولۇپ ايتىدە
اوزىكلەر 7، 1928 نچى يىلدا ياسازىر قطار فوندىتورلارنى 221
بولۇپ اوزىكلەر 11، 1929 نچى يىلدا ياسازىر قطار فوندىتور-
لارنى 301 بولۇپ اوزىكلەر 12 نى آشا تاماغانلار...
بو، كەمچىلكلەرنى، سولەپ «زىيانچى» بولۇپ اوتورگەن
كىم، بىلەسىمى؟

او «بىن الملل جەانگىرلەر فرار كەچىك ساقىن آگەتى —
يوسف اوغلى عثمان» بو كىشىنىڭ اوزى ھىچ شەھەر تور كستان
استقلالچىلارنىڭ عكس انقلابى حرەكلەرنى نىجەندە كە اوزى
يىكستان قومۇنىست فرەقىسى مەركىز قومىتەسنىڭ مەسول باش
كاتبلىكى اوزىگە كىرەپ قالغاندا؛

2 — توبەندە كىرىلگەن بىر نىچە رەفەلەردەن «زىيانچىلەر» نىڭ
قانداي كوجەلەنگەنلىكىنى آچىق كورۇپ بولادى:

تاشكەندە كى «قىزىل شىرق» («كراستو دوستوچى») تىمىر
يول قاپرىقاسىدا ايتىلەيدىرگەن 2000 ايتىچىلەر آزادىدا تور كستا-
نلەردە 657 نەر (دېمەك تورتەن بىرەندە ھەم آز) دەرلەر.

دېرچى ماى، قاپرىقاسىدا كى 1301 كىشى ايتىدە تور-
كستانلى ايتىچىلەر 282 (يىتتەن بىرى) بولك قىتارلەرنەندە ايتىلە
بىدەرگەن 1150 ايتىچىلەر آزادىدا 300 تور كستانلى، ياسازىر
قطارى بىر يەككە سەندە كى 901 ايتىچىلەردەن 35 كەسى تور كستانلى،
اورتا آسيا تىمىر دېرە كىسوبىدە كى 663 خەتتەنچىدەن 23

(*) اوتكەن اوتۇر آيدان باشلاپ، تاشكەند، اوربۇرۇچ، بولدا «اورتا آسيا
تىمىر يولى» تىمىرگە كىرەتەر، ايتقارما.

(يېقىمدا اۈچ) كەسى تور كىتابلىرىدۇر.

بۇ دۆلەت سائىت ھۆكۈمىتىنىڭ ھەم قۇرۇق مەركىز قۇمىنىڭ
اۋىلغۇچى دەرىجە بىر كەن امرالەرنىڭ بوش سۈزۈدە نىگىز مەن بولمايتتى
آب آچىق كۆرسەتەدۇ. شەھەر بۇ مەن بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندىر.
بۇنى يازىپ تور كەن تاشكەندە گى مەن بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بولمايتتى كەن مەن بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى
بۇ يۈك زۇمى مەن بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى
اكىل اكرام اوغلى، عثمان يوسف اوغلى كەن تور كىتاب
مەن بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ
عالم اوغلى مەن بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ

III اورتا آسيا يورۇسىنىڭ باش كاتىبى زەلەنسكىنىڭ تىكلىنى
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە

بەزىلىدە مەھم بۇ قۇرۇق مەن بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە

قادا بىر خىر. — بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە
بۇ يۈك نىڭ بارىپ تور كەندە مۇستەھكەم بولمايتتى نىڭ بارىپ تور كەندە

Yach Turkistan

Décembre 1930 (Le Jeune Turkestan) No. 13

Revue mensuelle

Organe de défense nationale du Turkestan

Rédacteur en Chef: Moustapha Tchokai-Oghly

«یه کی تورکستان»

1927 نجی یلده نیری چیقا باشلاغان. تورکستان
ملی برلیکی دئمب هتک فکرله ریزی تاراتوجی آیلق مجموعه در.
لاین حرفله ریله چقادور.

امتیاز ایگه سی، خبر مسئول مدیری، محمد امین احمد آدرمسی،

Istanbul: Hükümet konağı karşısında Gümüşhane
Sokakı No. 3 (Turquie)

بولیمیزغا توغری کیلنگه ن بوتون بازولار اوچون مجموعه مزنگ بیتله ری
آچیققدور. باسیلماعان بازولار قایتاریلماس.

آبونه شرطله ری:

ییللمی - 2 دولار آلتی آیللمی - 1,2 دولار
اوچ آیللمی - 60 سنت آبریم نسخهمی - 20 سنت

مجموعه مزگه تیوشل هدر تورلی یوللانمالار اوچون آدرمسی:

Moustapha Tchokai-Oghly

48bis rue Parmentier

Nogent s. Marne (Seine)

France